

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Теорія міжнародних відносин**

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на
засіданні кафедри
міжнародних відносин
Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Теорія міжнародних відносин
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	нормативна дисципліна
Курс / семестр	2/2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 30 год. Практичні заняття – 30 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни

Метою дисципліни є аналіз сучасних міжнародних відносин з позиції теорії науки про міжнародні відносини

Основними цілями вивчення дисципліни є: отримання знань, які розраховані на систематичне засвоєння сучасної методології теорії міжнародних відносин, надання компетентностей у контексті теоретичного аналізу міжнародних відносин, ознайомлення зі основними напрямками науки про міжнародні відносини та аналіз основних аспектів міжнародних відносин

Компетентності

Інтегральна компетентність:

Здатність аналізувати та розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

Загальні компетенції:

ЗК1 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності.

ЗК4 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5 Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10 Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

ЗК11 Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно так і письмово.

ЗК12 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13 Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1 Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2 Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3 Здатність оцінювати стан та напрям досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій,

регіональних досліджень.

СК5 Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК6 Здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове листування (українською та іноземними мовами).

СК7 Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8 Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9 Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК10 Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК11 Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК12 Здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

СК13 Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

Програмні результати навчання

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН14. Використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

3. Структура дисципліни

№ з/п	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Теорія міжнародних	Поняття “міжнародні відносини”. Співвідношення понять	Контрольні запитання, виконання

	відносин: предмет, об'єкт, методи дослідження	“міжнародні відносини”, “міжнародна політика”, “світова політика”, “зовнішня політика”. Міжнародні відносини як предмет теорії міжнародних відносин. Поняття “теорія міжнародних відносин”. Функції і завдання теорії.	завдань, підготовка мультимедійної презентації, завдання для самостійної роботи (тести)
2.	Тема 2. Учасники міжнародних відносин: проблема суб'єктності.	оняття “суб'єкта міжнародних відносин”. Зміст понять “суб'єкт міжнародних відносин”, “суб'єкт міжнародного права”, “актор”, ”учасник”, “сторона”. Ознаки суб'єктності в міжнародних відносинах. Типологія суб'єктів міжнародних відносин. Держава як головний суб'єкт міжнародних відносин. Недержавні суб'єкти міжнародних відносин. Проблема пріоритетності суб'єктів. Співвідношення і взаємодія основних суб'єктів міжнародних відносин.	Контрольні запитання, виконання завдань, підготовка мультимедійної презентації, завдання для самостійної роботи (тести)
3.	Тема 3. Сила в міжнародних відносинах	Сила як сутнісна характеристика міжнародних відносин та суб'єкта міжнародних відносин. Атрибутивний, біхевіористський та системний підходи до розуміння сили в міжнародних відносинах. Сила, могутність, вплив, потенціал. Р. Арон про співвідношення сили та могутності. Потенційна та реальна сила Елементи сили. Г.Моргентау про силу. Формули сили.	Контрольні запитання, виконання завдань, підготовка мультимедійної презентації, завдання для самостійної роботи (тести)
4.	Тема 4. Формування та розвиток сучасних теорій міжнародних відносин	Еволюція міжнародних відносин. Класичні та неокласичні школи. Марксизм та не марксизм. Великі дебати у МВ	Контрольні запитання, виконання завдань, підготовка мультимедійної презентації, завдання для самостійної роботи (тести)
5.	Тема 5. Постпозитивістський напрям в теорії міжнародних відносин	Аналіз постпозитивістських теорій міжнародних відносин. Фемінізм, постмодернізм, конструктивізм. Критицизм.	Контрольні запитання, виконання завдань, підготовка мультимедійної презентації, завдання для самостійної роботи (тести)
6.	Тема 6. Міжнародні системи	Проблема закономірностей міжнародних відносин. Відносний,	Контрольні запитання, виконання

		непевний та вірогідний характер закономірностей міжнародних відносин. Детермінованість закономірностей історичною епохою та принципами теоретичних парадигм. Закономірності і тенденції у міжнародних відносинах.	завдань, підготовка мультимедійної презентації, завдання для самостійної роботи (тести)
7.	Тема 7. Держава як рівень аналізу міжнародних відносин	Особливості держави у МВ. Пригаманні ознаки держави у мв.	Контрольні запитання, виконання завдань, підготовка мультимедійної презентації, завдання для самостійної роботи (тести)
8.	Тема 8. Вплив недержавних суб'єктів на міжнародні відносини	Ознайомитися з мовою написання наукових текстів.	Контрольні запитання, виконання завдань, підготовка мультимедійної презентації, завдання для самостійної роботи (тести)
9.	Тема 9. Інтереси та цілі в міжнародних відносинах	Інтерес як елемент міжнародної системи. Цілі учасників в міжнародних відносинах. Стратегія як інтегральність цілей та засобів діяльності учасників у міжнародних відносинах. Стратегія суперництва в міжнародних відносинах. Типологія та ієрархія міжнародних інтересів	
10.	Тема 10. Конфлікти міжнародних відносинах.	Проблеми дефініювання міжнародних конфліктів. Типи і фази міжнародних конфліктів. Розуміння і трансформація конфлікту. Пам'ять у міжнародному конфлікті.	
11.	Тема 11. Міжнародна безпека	Основні теоретичні підходи до розуміння безпеки. Жорсткі загрози та м'які виклик. олективна безпека	

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	20
Бали за контрольну роботу	20

Бали за індивідуальну роботу	10
Іспит	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Робота на парах	Оцінка за контрольну роботу	Оцінка за індивідуальну роботу	Оцінка за самостійну роботу	Іспит	Разом
20	20	5	5	50	100
<ul style="list-style-type: none"> Оцінювання відповідей студентів на <i>практичних (семінарських)</i> заняттях відбувається за 5 бальною шкалою. По завершенні теоретичного навчання максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 20 балів. <i>Контрольна робота</i> передбачає проходження тестів для перевірки засвоєних знань. Оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,2, відповідно максимальний бал може скласти 20 балів Оцінювання <i>індивідуального завдання</i> (максимально 10 балів) передбачає підготовку розрахунково-графічної роботи у формі презентації та її аудиторний захист. Студенти, відповідно до запропонованих тематик готують інформаційний (20–25 слайдів) та розрахунково-графічний матеріал (власно розроблений картографічний, статистичний, табличний матеріал) щодо своєї теми із списком використаних інформаційних джерел При оцінюванні роботи береться до уваги структурованість викладання змісту роботи, повнота розкриття теми, самостійність в розв'язанні проблематики, власні форми систематизації та представлення інформації. <i>Іспит</i> передбачає проходження тестів для перевірки засвоєних знань. Оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,5, відповідно максимальний бал може скласти 50 балів <i>Підсумкова оцінка</i> за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів за роботу на семінарах (максимально – 20 балів), за контрольну роботу (максимально – 20), за індивідуальне завдання (максимально – 10) і оцінки за іспит (максимальний бал – 50 балів), що в сумі максимального може скласти 100 балів. При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, опрацювання завдань, підготовка презентацій доповідей, підготовка індивідуальних завдань тощо. <p><i>Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>90-100 балів</i> – Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та 					

	<p>використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>70-89 балів</i> – Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань. • <i>50-69 балів</i> – Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за допомогою викладача. • <i>Менше 50 балів</i> – У студента не сформовані комунікативні уміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.
--	---

Критерії поточного оцінювання:

Відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» \(введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.\)](#) та [Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» \(Нова редакція\) \(введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.\)](#) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:

- «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

- «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість

або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми)
<p>Література: Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мальський М., Мацяк М. Теорія міжнародних відносин. Підручник. 2. K. Waltz Theory of international Politic. 3. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин. Навчальний посібник. 4. Шепелєв М.А.. Теорія міжнародних відносин. 5. Капітоненко М. Г. Теорія міжнародних відносин. Київ: Знання. 6. Edward Newman A Crisis of Global Institutions? Multilateralism and international security. 7. Hans J. Morgenthau. Politics among nations. The Struggle for power and peace. Bieijing: Pekin University press. 8. Barry Buzan and Ole Wæver Regions and Powers The Structure of International Security. 9. James Der Derian Critical Practices in International Theory Selected essays. 10. Handbook of Peace and Conflict Studies Edited by Charles Webel and Johan Galtung 11. Joshua S. Goldstein. International Relation. Brief 2006-2007. 12. Fifty key thinkers in international relations Second Edition, ed. Martin Griffiths, Steven C. Roach and M. Scott Solomon. 13. Alexander Wendt Social Theory of International Politics Cambridge University Press, 2003. 450 p. 14. Джін Бетке Елштайн Громадський чоловік, приватна жінка. Жінки в соціальній і політичній думці. К.: Альтернативи, 2002. 344 с. 15. Cynthia Enloe Feminism International Relations Theory for the Twenty-First Century An introduction Edited by Martin Griffiths. 195 p. 0 16. Bradley Phillips Constructivism Andrew International Relations Theory for the Twenty-First Century An introduction Edited by Martin Griffiths. 195 p. 17. John M. Hobson The state and International relations. 267 p. 18. Christine Sylvester. Feminist International Relations An Unfinished Journey. Pp. 15-53 19. Lames Fearon and Alexander Wend “Rational vs. Constructivism: A skeptical View”, in Handbook of international relations, ed. Walter Carlsnaes and other. London: SAGE, 52-72 20. Kenneth Waltz <i>Theory of international Politics</i>. 1979. 356 p. 21. Kenneth Waltz <i>Man, the State and War A Theoretical analysis</i>. New York: Columbia university press. 282 p. 22. Stefano Guzzini “Structural power: the limits of neorealist power analysis” <i>International</i> 	

Organization, 47(3): 443-478

23. John J. Mearsheimer *Structural Realism*

24. Robert Gilpin *War and Change in World Politics*. Cambridge, Cambridge University Press, 1981. 287 p.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра міжнародних відносин м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола 1, каб. 103 (0342) 75-20-27 kmy@pnu.edu.ua Сторінки в соцмережах: https://www.facebook.com/pnuir https://www.instagram.com/pnu_international_relations/
Викладач	Капітоненко Микола Геннадійович – кандидат політичних наук, доцент
Контактна інформація викладача	 mykola.kapitonenko@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» (затверджене наказом Міністерства України № 245 від 15.07.1996 р.).
Додаткові бали	Студент має змогу також отримати додаткові бали , пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах тематики дисципліни впродовж навчального семестру; взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, конференції, круглому столі, інших видах наукової активності, які відповідають профілю дисципліни; опублікувавши наукову працю, яка відповідає профілю дисципліни. Відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.). відповідні студенти можуть отримати додаткові бали на підставі рішенням кафедри міжнародних відносин.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами

	наказом № 80 від 12.02.2021 р.
--	--

Викладач

Бойчук Орест Ігорович